
MOBIILTELEFONIDE OHUTUS

Kas mobiiltelefonid on ohtlikud?

Oluline fakt

Vastuolulised teated mobiiltelefoni kasutamisega seotud terviseriskide kohta ilmusid 1990. aastate lõpus.

Oluline fakt

Tänaseks on mobiiltelefonide mõju teaduslikku uurimisse investeeritud kümneid miljoneid kroone.

	Jah	Ei
1.	Mobiiltelefonide tekitatud raadiolained võivad põhjustada tervisele kahjulikku kehakude soojenemist.	Raadiolained ei ole piisavalt tugevad, et tekitada kehakude soojenemisest põhjustatud kahjustusi.
2.	Mobiiltelefonide magnetväljad võivad mõjutada keharakkude tegevust.	Need magnetväljad on uskumatult väikesed ja ei mõjuta seega tõenäoliselt inimese keharakke.
3.	Inimesed, kes peavad pikki mobiilikõnesid, kaebavad vahel väsimuse, peavalu ning keskendumisraskuste üle.	Nende kaebuste tekkepõhjusi pole kunagi laboratoorsetes tingimustes uuritud ning need võivad tuleneda tänapäeva elustiili muudest teguritest.
4.	Mobiiltelefoni kasutajatel on 2,5 korda suurem tõenäosus vähkkasvaja arenguks aju piirkonnas telefonipoolse kõrva läheduses.	Teadlased pole kindlad, kas ajukasvajate sagenemise põhjus on mobiiltelefonidega seotud või mitte.
5.	Rahvusvaheline Vähiuuringute Agentuur avastas seose lapsea vähkkasvaja ja elektriliinide vahel. Sarnaselt mobiiltelefonidele tekitavad kiirgust ka elektriliinid.	Elektriliinide poolt tekitatav kiirgus erineb mobiiltelefonide põhjustatud kiirgusest ning on sellest oluliselt võimsam.
6.	Raadiosageduslained, mis sarnanevad mobiiltelefonide omadega, muutsid geeni avaldumist ümarussidel.	Ümarussid pole inimesed, seega pole võimalik kindlalt väita, et inimese ajurakud samamoodi reageerivad.

Mobiiltelefoni kasutades...

Oluline fakt

Arvestades mobiiltelefonide kasutajaskonna määratud suurust, võib isegi vähene tervistkahjustav toime mõjutada oluliselt rahvatervist.

Oluline fakt

2000. aastal ei tuvastanud Stewarti raport (Suurbritannia) mobiiltelefonide kasutamisest põhjustatud terviseprobleeme, kuid soovitas olla ettevaatlik, eriti noortel, kuni täiendavate uuringute tegemiseni. Sama seisukohta toetas järgmine, 2004. aasta raport.

tuleks	ei tohiks
teha võimalikult lühikesi kõnesid;	kasutada telefoni halva levi korral, sest sel juhul vajab telefon ühenduseks tugijaamaga rohkem energiat, mis omakorda põhjustab raadiolainete tugevuse suurenemist;
hoida ooterežiimil telefoni oma kehast eemal;	osta kõrgete SAR-i näitajatega mobiiltelefoni ¹ . Viimasest eraldub rohkem kiirgust.
osta pika kõneajaga telefon: pika kõneajaga telefonid on tõhusamad ning nende kiirgustase on madalam.	osta kaitsevahendiks mingeid efektse välimusega, kuid tootjatest sõltumatult testimata asjandusi.

¹ SAR (spetsiifilise absorptsiooni tase) on mõõtühik, mis väljendab elektromagnetilise kiirguse neeldumist keha kudedes mobiiltelefoni kasutamisel.

Kahel eelneval leheküljel trükitud tekst pärineb Internetist. Vasta selle põhjal alljärgnevatele küsimustele.

Küsimus 2: MOBIILTELEFONIDE OHUTUS

R414Q02

Mis on lõikude "**Oluline fakt**" eesmärk?

- A Kirjeldada mobiiltelefoni kasutamisega seotud ohte.
- B Selgitada, et vaidlused mobiiltelefonide ohutuse üle jätkuvad.
- C Kirjeldada ettevaatusabinõusid, mida mobiiltelefonide kasutajad peaksid rakendama.
- D Selgitada, et ei ole tuvastatud mobiiltelefonide kasutamisest põhjustatud terviseprobleeme.

MOBIILTELEFONIDE OHUTUS: PUNKTIARVESTUS 2

KÜSIMUSE EESMÄRK:

Tervikuks ühendamine ja tõlgendamine: loetu üldine mõistmine

Selgitava teksti osana (tabelina) esitatud teabe eesmärgi tuvastamine

Õige vastus

Kood 1: B. Selgitada, et vaidlused mobiiltelefonide ohutuse üle jätkuvad.

Vale vastus

Kood 0: Muud vastused.

Kood 9: Vastus puudub.

Küsimus 11: MOBIILTELEFONIDE OHUTUS

R414Q11

"Väga raske on tõestada, et üks asi on teise otsene tagajärg."

Kuidas seostub antud väide tabeli "**Kas mobiiltelefonid on ohtlikud?**" punkti 4 veergudes "**Jah**" ja "**Ei**" toodud väidetega?

- A See toetab "Jah"-väidet, kuid ei tõesta seda.
- B See tõestab "Jah"-väite.
- C See toetab "Ei"-väidet, kuid ei tõesta seda.
- D See näitab, et "Ei"-väide on vale.

MOBIILTELEFONIDE OHUTUS: PUNKTIARVESTUS 11

KÜSIMUSE EESMÄRK:

Arutlemine ja hindamine: teksti sisu üle arutlemine ja sellele hinnangu andmine

Tabelis esitatud väitepaari ja tekstivälise üldistava väite vahelise seose tuvastamine.

Õige vastus

Kood 1: C. See toetab "Ei"-väidet, kuid ei tõesta seda.

Vale vastus

Kood 0: Muud vastused.

Kood 9: Vastus puudub.

Küsimus 6: MOBIILTELEFONIDE OHUTUS

R414Q06 – 0 1 9

Tutvu tabeli "Ei"-veeru punktis 3 toodud väitega. Missugused võiksid olla tekstis nimetatud "muud tegurid"? Põhjenda oma vastust.

.....

MOBIILTELEFONIDE OHUTUS: PUNKTIARVESTUS 6

KÜSIMUSE EESMÄRK:

Arutlemine ja hindamine: teksti sisu üle arutlemine ja sellele hinnangu andmine
Olemasolevate teadmiste kasutamine tekstis toodud teabe üle arutlemiseks.

Õige vastus

Kood 1: Õpilane toob välja mõne tänapäevast elustiili iseloomustava teguri, mis võib põhjustada väsimust, peavalu või keskendumisraskusi. Selgitus võib olla nii endastmõistetav kui ka lahti seletatud.

- Ei saa piisavalt magada. Kui sa piisavalt magada ei saa, siis sa oled väsinud.
- Liigne tööga koormatus. See väsitab.
- Liiga palju kodutöid, mis väsitab JA paneb pea valutama.
- Müra – see põhjustab peavalu.
- Stress.
- Töötamine hilise ajani.
- Eksamid.
- Maailm on lihtsalt liialt kärrarikas.
- Inimestel pole enam aega end lõdvaks lasta.
- Inimesed ei tähtsusta olulisi asju ning muutuvad seetõttu närviliseks või jäävad haigeks.
- Arvutid.
- Reostus.
- Liigne telerivaatamine.
- Narkootikumid.
- Mikrolained.
- Liiga palju elektronkirju.

Vale vastus

Kood 0: Õpilane annab ebapiisava või ebamäärase vastuse.

- Väsimus. [kordab tekstis esitatud teavet]
- Keskendumisraskused. [kordab tekstis esitatud teavet]
- Peavalud. [kordab tekstis esitatud teavet]

- Elustiil. *[ebamäärane]*

Õpilane näitab üles väära arusaamist materjalist või annab ebausutava või mitteasjakohase vastuse.

- Valutavad kõrvad.
- Munatopsid.

Kood 9: Vastus puudub.

Küsimus 9: MOBIILTELEFONIDE OHUTUS

R414Q09

Vaata tabelit pealkirjaga "**Mobiiltelefoni kasutades...**"

Missugusel allpooltoodud mõttel tabel põhineb?

- A Mobiiltelefoni kasutamisega ei kaasne mingeid ohte.
- B Leidub kindlaid tõendeid selle kohta, et mobiiltelefoni kasutamine on ohtlik.
- C On võimalik, et mobiiltelefoni kasutamine ei ole ohtlik, kuid siiski oleks mõistlik ettevaatusabinõusid rakendada.
- D Mobiiltelefonide kasutamine võib olla ohtlik või ohutu, kuid neid ei tohiks kasutada, kuni asjas on selgust saadud.
- E Veerg "**tuleks**" on mõeldud neile, kelle arvates mobiiltelefoni kasutamine on ohtlik, veerg "**ei tohiks**" aga on mõeldud kõigile ülejäänutele.

MOBIILTELEFONIDE OHUTUS: PUNKTIARVESTUS 9

KÜSIMUSE EESMÄRK:

Tervikuks ühendamine ja tõlgendamine: tekstide tõlgendamine

Selgitava teksti ühes osas leiduva oletuse tuvastamine

Õige vastus

Kood 1: C. On võimalik, et mobiiltelefoni kasutamine ei ole ohtlik, kuid siiski oleks mõistlik ettevaatusabinõusid rakendada.

Vale vastus

Kood 0: Muud vastused.

Kood 9: Vastus puudub.